

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ, КРИМІНАЛІСТИКИ
ТА ЕКСПЕРТОЛОГІЇ
ФАКУЛЬТЕТ № 6**

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

з навчальної дисципліни Кримінальний процес
обов'язкових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
081 Право (правозастосування)

за темою – Проведення в суді апеляційної інстанції

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 р. № 7.

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 25.08.2023 р. № 7.

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 р. № 7.

Розглянуто на засіданні кафедри кримінального процесу, криміналістики та експертології факультету № 6. Протокол від 21.08.2023 року № 7.

Розробники:

Доцент кафедри кримінального процесу, криміналістики та експертології факультету № 6 ХНУВС, кандидат юридичних наук, доцент Соловійова О.Є.

Доцент кафедри кримінального процесу, криміналістики та експертології факультету № 6 ХНУВС, кандидат юридичних наук, доцент Вінчук В.В.

Викладач кафедри кримінального процесу, криміналістики та експертології факультету № 6 ХНУВС Дорошенко Ю.К.

Рецензенти:

Голова Київського районного суду м. Харкова, доктор юридичних наук, доцент Шаренко С.Л.

Декан факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент Романюк В.В.

План лекції

Вступ.

1. Поняття та значення апеляційного провадження
2. Особливості апеляційного оскарження окремих судових рішень.

Висновки.

Рекомендована література:

Основна

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України від 28 черв. 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. // Голос України. — 2012. — 19 травня (№ 90—91). — С. 9—59.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар 6 у 2 т. Т.1/К82 О.М. Бандурка, Є.М. Блажківський, Є.П.Бурдоль та ін.. ; за заг.ред. В.Я.Тація, В.П.Пшонки, А.В.Портнова. — Х.: Право,2012.-768 с.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково – практичний коментар : у 2томах. Т.2/ К82 Є.М.Блажківський, Ю.М. Грошевий, Ю.М.Дьомін та ін. , за заг. Ред В.Я.Тація, В.П.Пшонки, А.В.Портнова – Х.: Право, 2012.-664 с.
5. Кримінальний процес : підручник / Ю. М. Грошевий, В. Я. Тацій, А. Р. Туманянц, та ін.; за ред. В. Я. Тація, Ю. М. Грошевого, О. В. Капліної, О. Г. Шило. – Х.: Право, 2013. – 824 с.
6. Молдован А.В. Кримінальний процес України /текст/ : Навч.посіб./ М75 А.В.Молдован, С.М.Мельник –К.: Центр учбової літератури, 2013 с.

Додаткова

1. Актуальні питання **кримінального процесу** України: навч. посіб. / [Є.М. Блажівський, І.М. Козьяков, О.М. Толочко, С.С. Мірошніченко, Г.П. Власова та ін.]; за заг. ред. Є.М. Блажівського. – К.: Національна академія прокуратури України; Центр учбової **літератури**, 2013. – 304 с.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України (редакція від 31.10.2014) [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
3. Кобернюк В. Інститут закриття кримінального провадження зі звільненням обвинуваченого від кримінальної відповідальності: сучасний стан і перспективи / В. Кобернюк // Вісн. прокуратури. - 2012. - № 10. - С. 64-70.
4. Кримінальний процес : навч. посіб. для підгот. до іспиту / О. В. Капліна, М.

- О. Карпенко, В. І. Маринів та ін. - Х.: Право, 2017. - 288 с.
5. Кримінальний процес : підручник / за ред. Ю. М. Грошевого та О. В. Капліної. - Х.: Право, 2012. - 608 с.
 6. Кримінальний процес : підручник / Ю. М. Грошевий, В. Я. Тацій, А. Р. Туманянц, та ін.; за ред. В. Я. Тація, Ю. М. Грошевого, О. В. Капліної, О. Г. Шилю. - Х.: Право, 2013. - 824 с.
 7. Кримінальний процес в питаннях і відповідях: Загальна і Особлива частини: навч. посіб. /Л.Д. Удалова, В.В. Рожнова, Д.О. Савицький, О.Ю. Хабло. - 3-тє вид., доповн. і переробл. - К.: Скіф, 2013. - 250 с.
 8. Кримінальний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар/ за ред. В.Г. Гончаренка, В.Т. Нора, М.Є. Шумила. - К.: Юстиніан, 2012. - 1217 с.
 9. Кримінальний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Відп. ред.: С.В. Ківалов, С.М. Міщенко, В.Ю. Захарченко. - Х.: Одиссей, 2013. - 1104 с.
 10. Лобойко Л.М., Банчук О.А. Кримінальний процес: Навчальний посібник. - К.: Ваїте, 2014. - 280 с.
 11. Молдован А. В. Кримінальний процес України : навч. посіб. / А. В. Молдован, С. М. Мельник. - К.: Центр учб. л-ри, 2013. - 368 с.
 12. Татаров О.Ю. Досудове провадження в кримінальному процесі України: теоретико-правові та організаційні засади (за матеріалами МВС) [Текст]: [монографія] / Татаров О.Ю. - Донецьк: ТОВ «ВПП «ПРОМІНЬ», 2012. - 640 с.
 13. Удалова Л.Д., Гаюрі І.Й. Накладення арешту на вклади, цінності та інше майно обвинуваченого: Навчальний посібник. - К.: КНТ, 2012. - 168 с.
 14. Удалова Л.Д., Корсун В.Я. Суд як суб'єкт кримінально- процесуального доказування: Монографія. - К.: Видавничий дім «Скіф», 2012. - 168 с.
 15. Удалова Л.Д., Паризький І.В. Застосування компромісів при вирішенні конфліктів під час досудового розслідування: Навчальний посібник. - К.: Видавничий дім «Скіф», 2012. - 184 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://www.portal.rada.gov.ua> - офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
2. <http://www.kmu.gov.ua> - офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.
3. <http://mvs.gov.ua> - офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України.
4. <http://www.scourt.gov.ua> - офіційний веб-сайт Верховного Суду України.
5. <http://sc.gov.ua/> - офіційний веб-сайт Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ.
6. <http://www.gp.gov.ua> - офіційний веб-сайт Генеральної прокуратури України.
7. <http://www.minjust.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції

України.

8. <http://www.reyestr.court.gov.ua> - єдиний реєстр судових рішень в Україні.

Текст лекції

ВСТУП

Одним із загальновизнаних світових і європейських правових стандартів є можливість будь-якої особи, засудженої за вчинення злочину звернутися зі скаргою до вищого суду з вимогою переглянути судове рішення. Цей стандарт закріплено і у вітчизняному законодавстві. У частині 4 ст.125 Конституції України передбачено, що відповідно до закону в Україні діють місцеві та апеляційні суди, а забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішення суду віднесено до основних засад кримінального судочинства (ч.3 п.8 ст.129 Конституції України)

Забезпечуючи виконання завдань кримінального судочинства, суди вищого рівня перевіряють законність і обґрунтованість винесених судом першої інстанції вироків та ухвал. За новим КПК України передбачено чотири види перегляду судових рішень:

- апеляційне провадження;
- касаційне провадження;
- провадження за нововиявленими обставинами;
- провадження у Верховному Суді України.

Усі чотири види перегляду судових є складовою частиною кримінального процесу, при цьому кожен з них являє собою самостійну стадію.

В цій лекції ми розглянемо основні положення провадження в суді апеляційної інстанції.

1. ПОНЯТТЯ ТА ЗНАЧЕННЯ АПЕЛЯЦІЙНОГО ПРОВАДЖЕННЯ.

Процесуальні норми, що регулюють провадження в суді апеляційної інстанції зосереджені у главі 31 КПК України 2012 року (ст.ст.392-423).

Поняття «апеляція» походить від латинського терміну «appellatio» -

звернення і означає форму перегляду судового рішення вищою судовою інстанцією.

Апеляційне провадження - це стадія кримінального процесу, в якій суд вищого рівня розглядає за апеляціями судові рішення судів першої інстанції, які не набрали законної сили.

Учасники процесу можуть скористатися своїм правом подачі апеляції, а можуть і не скористатися ним. Це, так зване диспозитивне право, не стосується прокурора, який у силу принципу публічності зобов'язаний реагувати на кожний не обґрунтований і не законний, на його думку, вирок.

Уперше ця нова стадія кримінального процесу була уведена до КПК України 1960 року змінами та доповненнями у 2001 році. Новизна цієї стадії для українського процесу в тому, що апеляційний суд може винести новий вирок чи ухвалу, скасувавши повністю або частково судові рішення суду першої інстанції.

Стаття 392 КПК України передбачає, що в апеляційному порядку можуть бути оскаржені судові рішення, які були ухвалені судами першої інстанції і не набрали законної сили, а саме:

1. обвинувальні і виправдувальні вирoki, крім випадків, передбачених ст. 394 КПК(вирoki, постановлені в порядку спрощеного розгляду кримінальних проваджень);
2. ухвали про застосування чи незастосування примусових заходів виховного або медичного характеру;
3. інші ухвали у випадках, передбачених КПК.

До інших ухвал, на які може бути подано апеляційну скаргу, належать ухвали:

- про закриття кримінального провадження (ст. 284 КПК);
- про закриття кримінального провадження та звільнення особи від кримінальної відповідальності(ст. 288 КПК);
- про роз'яснення судового рішення або відмову в його роз'ясненні (ст.380 КПК);
- про скасування вироку, яким була затверджена угода, або про відмову

у скасуванні такого вироку (ст. 476 КПК);

- про продовження, зміну, припинення застосування примусових заходів медичного характеру або відмову в цьому (ч.1 ст. 516 КПК);
- про вирішення питань, пов'язаних із виконанням вироку (ст.539 КПК);
- стосовно виконання вироку суду іноземної держави (ст. 603 КПК);
- за результатами розгляду судом питання про приведення вироку суду іноземної держави у відповідність із законодавством України (ст. 610 КПК).

Ухвали, постановлені під час судового провадження в суді першої інстанції до ухвалення судових рішень, передбачених частиною першою цієї статті, окремому оскарженню не підлягають, за винятком випадків, визначених КПК. Заперечення проти таких ухвал можуть бути включені до апеляційної скарги на судові рішення.

У апеляційному порядку також можуть бути оскаржені *ухвали слідчого судді* у випадках, передбачених КПК. Зокрема:

- про відмову у наданні дозволу на затримання (ст. 309 КПК);
- про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою або відмову у його застосуванні (ст. 309 КПК);
- про продовження строку тримання під вартою або відмову в його продовженні (ст. 309 КПК);
- про застосування запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту або відмову у його застосуванні (ст. 309 КПК);
- про продовження строку домашнього арешту або відмову в його продовженні (ст. 309 КПК);
- про продовження строку тримання особи в приймальнику-розподільнику для дітей або відмову в його продовженні (ст..309 КПК);
- про направлення особи до медичного закладу для проведення психіатричної експертизи або відмову в такому направленні (ст..309 КПК);
- про арешт майна або відмову в ньому (ст..309 КПК);
- про тимчасовий доступ до речей і документів (ст..309 КПК);
- про відсторонення від посади або відмову в ньому (ст..309 КПК);

- про відмову в задоволенні скарги на постанову про закриття кримінального провадження, повернення скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, прокурора або відмову у відкритті провадження по ній (ст. 304, ст. 309 КПК);
- про застосування тимчасового арешту (ст. 583 КПК);
- про застосування екстракційного арешту (ст. 584 КПК);
- за результатами розгляду скарги на рішення про видачу особи (ст. 591 КПК).

Значення цієї стадії в тому, що вона призначена для забезпечення охорони прав і законних інтересів учасників процесу, а також і в тому, що в ній здійснюється процесуальне керівництво за діяльністю судів нижчого рівня і виправляються помилки, які були допущені судом першої інстанції.

Особливості апеляційного оскарження окремих судових рішень.

Відповідно до ст. 394 КПК вирок суду першої інстанції, ухвалений за результатами спрощеного провадження не може бути оскаржений в апеляційному порядку з підстав розгляду провадження за відсутності учасників судового провадження, не дослідження доказів у судовому засіданні або з метою оспорити встановлені досудовим розслідуванням обставини.

Судове рішення суду першої інстанції не може бути оскаржене в апеляційному порядку з підстав заперечення обставин, які ніким не оспорювалися під час судового розгляду і дослідження яких було визнано судом недоцільним.

Вирок суду першої інстанції на підставі угоди про примирення між потерпілим та підозрюваним, обвинуваченим може бути оскаржений в апеляційному порядку:

- 1) *обвинуваченим*, його захисником, законним представником виключно з підстав: призначення судом покарання, суворішого ніж узгоджене сторонами угоди; ухвалення вироку без його згоди на призначення покарання; невиконання судом вимог, в тому числі не роз'яснення йому наслідків укладення угоди;
- 2) *потерпілим*, його представником, законним представником, виключно з підстав: призначення судом покарання, менш суворого ніж узгоджене

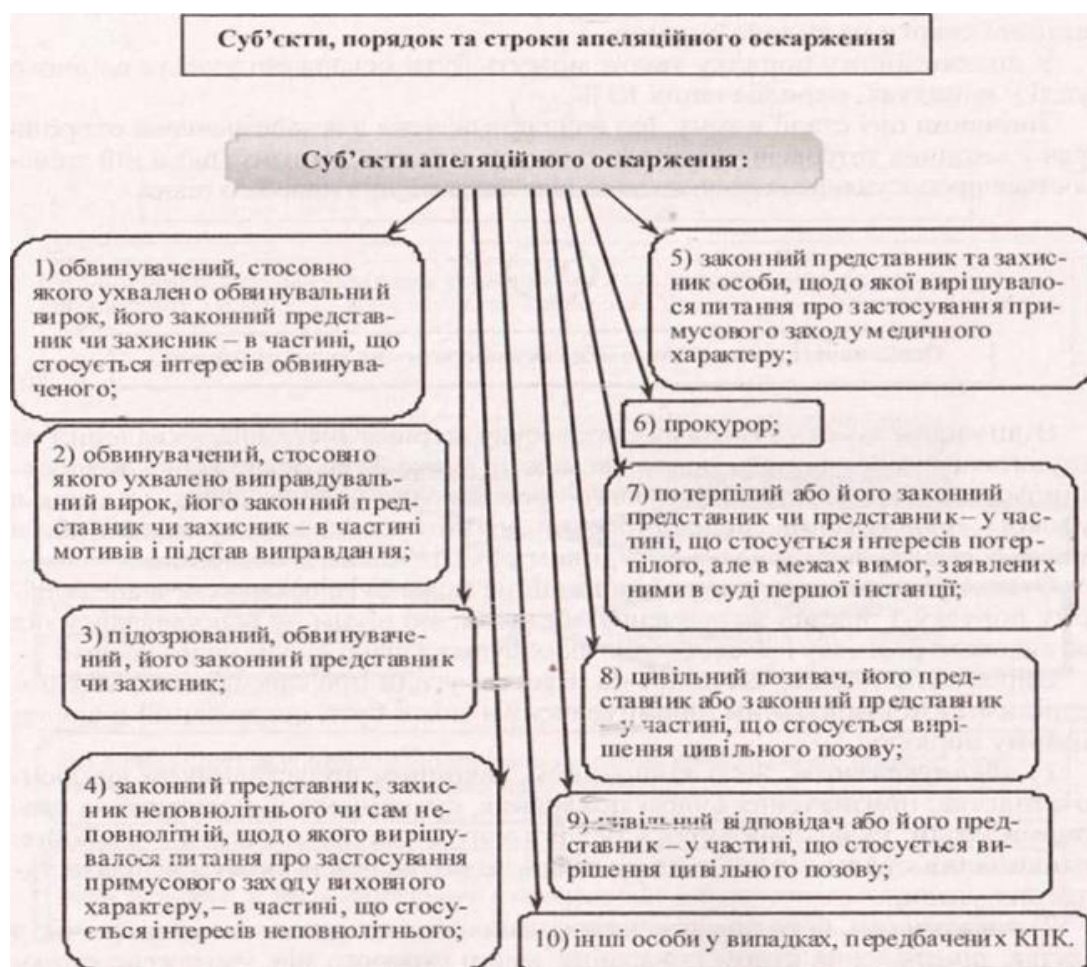
сторонами угоди; ухвалення вироку без його згоди на призначення покарання; не роз'яснення йому наслідків укладення угоди; невиконання судом вимог;

3) *прокурором* виключно з підстав затвердження судом угоди у кримінальному провадженні, в якому угода не може бути укладена.

Вирок суду першої інстанції на підставі угоди між прокурором та підозрюваним, обвинуваченим про визнання винуватості може бути оскаржений:

1) *обвинуваченим*, його захисником, законним представником виключно з підстав: призначення судом покарання, суворішого ніж узгоджене сторонами угоди; ухвалення вироку без його згоди на призначення покарання; невиконання судом вимог, в тому числі не роз'яснення йому наслідків укладення угоди;

2) *прокурором* виключно з підстав: призначення судом покарання, менш суворого ніж узгоджене сторонами угоди; затвердження судом угоди у провадженні, в якому угода не може бути укладена.

Апеляційна скарга подається:

4. На судові рішення, ухвалені судом першої інстанції, - через суд, який ухвалив судові рішення;

5. На ухвали слідчого судді – безпосередньо до суду апеляційної інстанції.

Строки апеляційного оскарження

1) на вирок або ухвалу про застосування чи незастосування примусових заходів виховного або медичного характеру - протягом тридцяти днів з моменту їх проголошення;

2) на інші ухвали суду першої інстанції - протягом семи днів з дня її оголошення;

3) на ухвалу слідчого судді - протягом п'яти днів з дня її оголошення.

Для особи, яка перебуває під вартою, строк подачі апеляційної скарги обчислюється з моменту вручення їй копії судового рішення. Якщо ухвалу суду або слідчого судді було постановлено без виклику особи, яка її оскаржує, а також якщо вирок було ухвалено без виклику особи, яка його оскаржує, то строк апеляційного оскарження для такої особи обчислюється з дня отримання нею копії судового рішення. Протягом строку апеляційного оскарження матеріали кримінального провадження ніким не можуть бути витребувані із суду. В цей строк суд зобов'язаний надати учасникам судового провадження за їх клопотанням можливість ознайомитися з матеріалами кримінального провадження.

Вимоги до апеляційної скарги.

Атрибути апеляційної скарги:

1. найменування суду апеляційної інстанції;
2. прізвище, ім'я, по батькові (найменування), місце проживання чи перебування особи, яка мод аг апеляційну скаргу, а також номер засобу зв'язку, адреса електронної пошти, якщо такі є;
3. судові рішення, яке оскаржується, і назва суду, який його ухвалив;
4. вимоги особи, яка подає апеляційну скаргу та їх обґрунтування із зазначенням того, у чому полягає незаконність чи необґрунтованість судового

рішення;

5. клопотання особи, яка подає апеляційну скаргу, про дослідження доказів;

6. перелік матеріалів, які додаються.

Якщо особа не бажає брати участь у апеляційному розгляді, вона зазначає це у апеляційній скарзі. Якщо в апеляційній скарзі зазначаються обставини, які не були досліджені у суді першої інстанції, або докази, які не подавалися суду першої інстанції, то у ній зазначаються причини цього.

Апеляційна скарга підписується особою, яка її подає. Якщо апеляційну скаргу подає захисник, представник потерпілого, то до неї додаються оформлені належним чином документи, що підтверджують його повноваження відповідно до вимог КПК. До апеляційної скарги та доданих до неї письмових матеріалів надаються копії в кількості, необхідній для їх надіслання сторонам і іншим учасникам судового провадження, інтересів яких стосується апеляційна скарга. Цей обов'язок не поширюється на обвинуваченого, який знаходиться під домашнім арештом або тримається під вартою.

Розгляд справ за апеляцією

Відповідно до ст. 397 КПК суд першої інстанції через три дні після закінчення строку апеляційного оскарження судового рішення надсилає отримані апеляційні скарги разом із матеріалами кримінального провадження до суду апеляційної інстанції.

Апеляційні скарги, що надійшли після направлення матеріалів кримінального провадження до суду апеляційної інстанції, не пізніше наступного дня після їх надходження направляються до суду апеляційної інстанції. Апеляційна скарга, що надійшла до суду апеляційної інстанції, не пізніше наступного дня передається судді-доповідачу. Отримавши апеляційну скаргу на вирок чи ухвалу суду першої інстанції, суддя-доповідач протягом трьох днів перевіряє її відповідність вимогам і за відсутності перешкод постановляє ухвалу про відкриття апеляційного провадження.

Суддя-доповідач, встановивши, що апеляційну скаргу на вирок чи ухвалу

суду першої інстанції подано без додержання необхідних вимог, постановляє ухвалу про залишення апеляційної скарги без руху, у якій зазначаються недоліки скарги і встановлюється достатній строк для їх усунення, який не може перевищувати п'ятнадцяти днів з дня отримання ухвали особою, яка подала апеляційну скаргу. Копія ухвали про залишення апеляційної скарги без руху невідкладно надсилається особі, яка подала апеляційну скаргу.

Якщо особа усунула недоліки апеляційної скарги у строк, встановлений суддею-доповідачем, вона вважається поданою у день первинного її подання до суду апеляційної інстанції. Протягом трьох днів після усунення недоліків апеляційної скарги і за відсутності перешкод суддя-доповідач постановляє ухвалу про відкриття апеляційного провадження.

Апеляційна скарга повертається, якщо:

- > особа не усунула недоліки апеляційної скарги, яку залишено без руху, в установлений строк;
- > апеляційну скаргу подала особа, яка не має права подавати апеляційну скаргу;
- > апеляційна скарга не підлягає розгляду у цьому суді апеляційної інстанції;
- > апеляційна скарга подана після закінчення строку апеляційного оскарження і особа, яка її подала, не порушує питання про поновлення цього строку або суд апеляційної інстанції за заявою особи не знайде підстав для його поновлення.

Суддя-доповідач відмовляє у відкритті провадження лише, якщо апеляційна скарга подана на судове рішення, яке не підлягає оскарженню в апеляційному порядку або судове рішення оскаржене виключно з підстав, з яких воно не може бути оскарженим.

Копія ухвали про повернення апеляційної скарги, відмову у відкритті провадження невідкладно надсилається особі, яка подала апеляційну скаргу, разом із апеляційною скаргою та усіма доданими до неї матеріалами. Ухвала про повернення апеляційної скарги або відмову у відкритті провадження може бути

оскаржена в касаційному порядку. Залишення апеляційної скарги без руху або її повернення не позбавляють права повторного звернення до суду апеляційної інстанції у межах строку на апеляційне оскарження.

Наслідки подання апеляційної скарги. Подання апеляційної скарги на вирок або ухвалу суду зупиняє набрання ними законної сили та їх виконання, за деяким винятком. Подання апеляційної скарги на ухвалу слідчого судді зупиняє набрання нею законної сили, але не зупиняє її виконання, крім випадків, встановлених КПК.

Суддя-доповідач протягом десяти днів після відкриття апеляційного провадження за скаргою на вирок або ухвалу суду першої інстанції:

1) надсилає копії ухвали про відкриття апеляційного провадження учасникам судового провадження разом із копіями апеляційних скарг, інформацією про їхні права та обов'язки і встановлює строк, протягом якого можуть бути подані заперечення на апеляційну скаргу;

2) пропонує учасникам судового провадження подати нові докази, на які вони посилаються, або витребує їх за клопотанням особи, яка подала апеляційну скаргу;

3) вирішує інші клопотання, в тому числі щодо обрання, зміни або скасування запобіжного заходу;

4) вирішує інші питання, необхідні для апеляційного розгляду.

Усі судові рішення судді-доповідача під час підготовки до апеляційного розгляду викладаються у формі ухвали. Копії ухвал надсилаються учасникам судового провадження.

Після закінчення підготовки до апеляційного розгляду суддя-доповідач постановляє ухвалу про закінчення підготовки та призначення апеляційного розгляду.

Обвинувачений підлягає обов'язковому виклику в судове засідання для участі в апеляційному розгляді, якщо в апеляційній скарзі ставиться питання про погіршення його становища або якщо суд визнає обов'язковою його участь, а обвинувачений, що утримується під вартою, - також у випадках, коли про це надійшло його клопотання.

Заперечення на апеляційну скаргу.

Учасники провадження мають право подати до суду апеляційної інстанції заперечення на апеляційну скаргу на вирок чи ухвалу суду першої інстанції в письмовій формі протягом встановленого судом апеляційної інстанції строку.

Атрибути заперечення:

1. найменування суду апеляційної інстанції;
2. прізвище, ім'я, по батькові (найменування), місце проживання чи перебування особи, яка подає апеляційну скаргу, а також номер засобу зв'язку, адреса електронної пошти;
3. судові рішення, яке оскаржується, і назва суду, який його ухвалив;
4. номер кримінального провадження в суді апеляційної інстанції, якщо він повідомлений судом апеляційної інстанції;
5. обґрунтування заперечень щодо змісту і вимог апеляційної скарги;
6. у разі необхідності - клопотання особи, яка подає заперечення на апеляційну скаргу;
7. перелік матеріалів які додаються.

У запереченні на апеляційну скаргу зазначається, чи бажає особа взяти участь в апеляційному розгляді. Заперечення на апеляційну скаргу підписується особою, яка його подає. Особа, яка подала апеляційну скаргу, має право відмовитися від неї до закінчення апеляційного розгляду. Захисник підозрюваного, обвинуваченого, представник потерпілого можуть відмовитися від апеляційної скарги тільки за згодою підозрюваного, обвинуваченого чи потерпілого.

Якщо вирок або ухвала суду першої інстанції не були оскаржені іншими особами або в разі відсутності заперечень інших осіб, які подали апеляційну скаргу, проти закриття провадження у зв'язку з відмовою від апеляційної скарги, суд апеляційної інстанції своєю ухвалою закриває апеляційне провадження.

До початку апеляційного розгляду особа, яка подала апеляційну скаргу,

має право змінити та доповнити її. У такому разі суд апеляційної інстанції за клопотанням осіб, які беруть участь в апеляційному розгляді, надає їм час, необхідний для вивчення зміненої апеляційної скарги і подання заперечень на неї.

Внесення до апеляційної скарги змін, які тягнуть за собою погіршення становища обвинуваченого, за межами строків на апеляційне оскарження не допускається. Суд апеляційної інстанції переглядає судові рішення суду першої інстанції в межах апеляційної скарги.

Суд апеляційної інстанції *вправі вийти за межі апеляційних вимог*, якщо цим не погіршується становище обвинуваченого, особи, щодо якої вирішувалося питання про застосування примусового заходу медичного або виховного характеру. Якщо розгляд апеляційної скарги дає підстави для прийняття рішення на користь осіб, в інтересах яких апеляційні скарги не надійшли, суд апеляційної інстанції зобов'язаний прийняти таке рішення.

За клопотанням учасників судового провадження суд апеляційної інстанції зобов'язаний повторно дослідити обставини, встановлені під час кримінального провадження, за умови, що вони досліджені судом першої інстанції не повністю або з порушеннями, та може дослідити докази, які не досліджувалися судом першої інстанції, виключно якщо про дослідження таких доказів учасники судового провадження заявляли клопотання під час розгляду в суді першої інстанції або якщо вони стали відомі після ухвалення судового рішення, що оскаржується. Суд апеляційної інстанції не має права розглядати обвинувачення, що не було висунуте в суді першої інстанції. Апеляційний розгляд здійснюється згідно з правилами судового розгляду в суді першої інстанції з урахуванням деяких особливостей.

Суддя-доповідач доповідає зміст оскарженого судового рішення, доводи учасників судового провадження, викладені в апеляційних скаргах та запереченнях, і з'ясовує, чи підтримують свої апеляційні скарги особи, які їх подали.

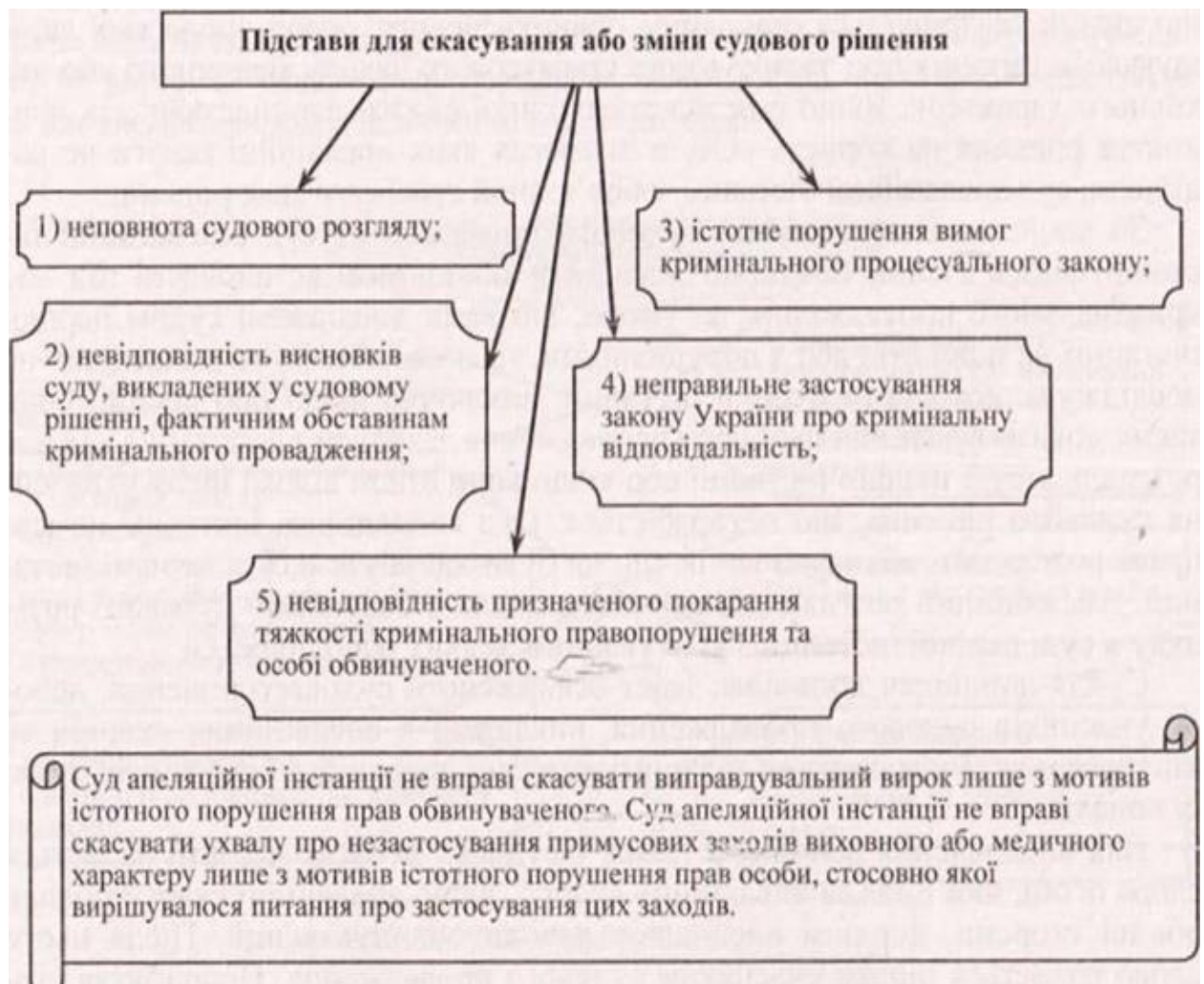
Для висловлення доводів, а також у судових дебатах першій надається слово особі, яка подала апеляційну скаргу. Якщо апеляційні скарги подали обидві

сторони, першим висловлює доводи обвинувачений. Після цього слово надається іншим учасникам судового провадження. Неприбуття сторін або інших учасників кримінального провадження не перешкоджає проведенню розгляду, якщо такі особи були належним чином повідомлені про дату, час і місце апеляційного розгляду та не повідомили про поважні причини свого неприбуття. Якщо для участі в розгляді в судове засідання не прибули учасники кримінального провадження, участь яких рішенням суду апеляційної інстанції є обов'язковою, апеляційний розгляд відкладається.

Перед виходом суду до нарадчої кімнати для ухвалення судового рішення щодо законності та обґрунтованості вироку суду першої інстанції обвинуваченому, який брав участь в апеляційному розгляді, надається останнє слово.

Суд апеляційної інстанції має право ухвалити судове рішення за результатами письмового провадження, якщо всі учасники судового провадження заявили клопотання про здійснення провадження за їхньої відсутності. Якщо під час письмового провадження суд апеляційної інстанції дійде висновку про те, що необхідно провести апеляційний розгляд, він призначає такий розгляд.

Якщо проводилося письмове апеляційне провадження, то копія судового рішення апеляційної інстанції надсилається учасникам судового провадження протягом трьох днів з моменту його підписання.

Неповнота судового розгляду.

Неповним визнається судовий розгляд, під час якого залишилися недослідженими обставини, з'ясування яких може мати істотне значення для ухвалення законного, обґрунтованого та справедливого судового рішення, зокрема, у разі якщо:

- судом були відхилені клопотання учасників судового провадження про допит певних осіб, дослідження доказів або вчинення інших процесуальних дій для підтвердження чи спростування обставин, з'ясування яких може мати істотне значення для ухвалення законного, обґрунтованого та справедливого судового рішення;

- необхідність дослідження тієї чи іншої підстави впливає з нових даних, встановлених при розгляді справи в суді апеляційної інстанції.

Невідповідність висновків суду першої інстанції фактичним обставинам

кримінального провадження.

Судове рішення вважається таким, що не відповідає фактичним обставинам кримінального провадження, якщо:

- висновки суду не підтверджуються доказами, дослідженими під час судового розгляду;
- суд не взяв до уваги докази, які могли істотно вплинути на його висновки;
- за наявності суперечливих доказів, які мають істотне значення для висновків суду, у судовому рішенні не зазначено, чому суд взяв до уваги одні докази і відкинув інші;
- висновки суду, викладені у судовому рішенні, містять істотні суперечності.

Вирок, ухвала із зазначених підстав підлягають скасуванню чи зміні лише тоді, коли невідповідність висновків суду фактичним обставинам кримінального провадження вплинула чи могла вплинути на вирішення питання про винуватість або невинуватість обвинуваченого, на правильність застосування закону України про кримінальну відповідальність, на визначення міри покарання або застосування примусових заходів виховного чи медичного характеру.

Істотні порушення вимог кримінального процесуального закону.

Істотним порушенням вимог кримінального процесуального закону є такі порушення, які перешкодили чи могли перешкодити суду ухвалити законне, обґрунтоване та справедливе судове рішення.

Судове рішення у будь-якому разі *підлягає скасуванню*, якщо:

- за наявності підстав для закриття судом провадження в кримінальній справі його не було закрито;
- судове рішення ухвалено незаконним складом суду;
- судове провадження здійснене у відсутності обвинуваченого або прокурора, крім деяких випадків;
- судове провадження здійснене у відсутності захисника, коли його участь є обов'язковою;
- судове провадження здійснене у відсутності потерпілого, належним чином не повідомленого про дату, час і місце судового засідання;

- порушено правила підсудності;
- у матеріалах провадження відсутній журнал судового засідання або відсутній технічний носій інформації, на якому зафіксовано судові провадження в суді першої інстанції.

Неправильне застосування закону України про кримінальну відповідальність.

Неправильним застосуванням закону України про кримінальну відповідальність, що тягне за собою скасування або зміну судового рішення, є:

- незастосування судом закону, який підлягає застосуванню;
- застосування закону, який не підлягає застосуванню;
- неправильне тлумачення закону, яке суперечить його точному змісту;
- призначення більш суворого покарання, ніж передбачено відповідною статтею закону України про кримінальну відповідальність.

Невідповідність призначеного судом покарання ступеню тяжкості кримінального правопорушення та особі обвинуваченого.

Невідповідним ступеню тяжкості кримінального правопорушення та особі обвинуваченого визнається таке покарання, яке хоч і не виходить за межі, встановлені відповідною статтею закону України про кримінальну відповідальність, але за своїм видом чи розміром є явно несправедливим як через м'якість, так і через суворість.

Суд апеляційної інстанції скасовує вирок чи ухвалу суду і призначає новий розгляд у суді першої інстанції, якщо:

- 1) встановлені порушення, передбачені законодавством;
- 2) в ухваленні судового рішення брав участь суддя, якому було заявлено відвід на підставі обставин, які очевидно викликали сумнів у неупередженості судді, і заяву про його відвід визнано судом апеляційної інстанції обґрунтованою;
- 3) судові рішення ухвалено чи підписано не тим складом суду, який здійснював судовий розгляд.

Призначаючи новий розгляд у суді першої інстанції, суд апеляційної інстанції не має права вирішувати наперед питання про доведеність чи

недоведеність обвинувачення, достовірність або недостовірність доказів, переваги одних доказів над іншими, застосування судом першої інстанції того чи іншого закону України про кримінальну відповідальність та покарання. Висновки і мотиви, з яких скасовані судові рішення, є обов'язковими для суду першої інстанції при новому розгляді.

Після скасування судом апеляційної інстанції вироку або ухвали про закриття кримінального провадження чи про застосування, незастосування примусових заходів виховного або медичного характеру суд першої інстанції здійснює судове провадження в іншому складі суду

При новому розгляді в суді першої інстанції допускається застосування закону про більш тяжке кримінальне правопорушення та посилення покарання тільки за умови, якщо вирок було скасовано за апеляційною скаргою прокурора або потерпілого чи його представника у зв'язку з необхідністю застосування закону про більш тяжке кримінальне правопорушення або посилення покарання.

При новому розгляді в суді першої інстанції питання про застосування примусових заходів виховного або медичного характеру правова кваліфікація діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність, як більш тяжкого допускається за умови, якщо на цій підставі було подано апеляційну скаргу прокурором чи потерпілим або його представником.

Результати розгляду справ в апеляційному провадженні

Суд апеляційної інстанції має право:

- 1) залишити вирок або ухвалу без змін;
- 2) змінити вирок або ухвалу;
- 3) скасувати вирок повністю чи частково та ухвалити новий вирок;
- 4) скасувати ухвалу повністю чи частково ухвалити нову ухвалу;
- 5) скасувати вирок або ухвалу і закрити кримінальне провадження;
- 6) скасувати вирок і ухвалу і призначити новий розгляд у суді першої інстанції.

За наслідками апеляційною розгляду за скаргою *на вирок суду на підставі угоди* суд апеляційної інстанції має право також скасувати вирок і направити

кримінальне провадження:

1) до суду першої інстанції для проведення судовою провадження у загальному порядку, якщо угода була укладена під час судового провадження;

2) до органу досудового розслідування для здійснення досудового розслідування в загальному порядку, якщо угода була укладена під час досудового розслідування. За наслідками апеляційного розгляду за скаргою на ухвали слідчого судді суд апеляційної інстанції має право:

- 1) залишити ухвалу без змін;
- 2) скасувати ухвалу і постановити нову ухвалу.

Висновки.

Апеляційне провадження - це стадія кримінального процесу, в якій суд вищого рівня розглядає за апеляціями судові рішення судів першої інстанції, які не набрали законної сили, і може усунути недоліки і судові помилки, що були допущені при розгляді судом нижчого рівня. Законом передбачено широке коло суб'єктів кримінального процесу, які мають право оскаржити судові рішення суду першої інстанції в апеляційному порядку. Закон встановлює обов'язкові вимоги щодо апеляційної скарги. Суттєвою новелою апеляційного провадження є можливість апеляційного суду прийняти кримінальне провадження до свого провадження, розглянути його по суті і постановити свій вирок.